

MIROSLAV KUTHAN

STARŠIE PALEOZOIKUM GEMERÍD

(*Ruské a francúzske resumé*)

Útvary staršieho paleozoika gemeríd sa pre nedostatok fosílií rozdelili na základe charakteru eruptív. Stanovily sa dve serie: staršia porfyroidová a mladšia fyllit-diabázová. Tento princíp delenia serií a určenie ich relatívneho veku je správny, vyžaduje však správne hodnotenie typu eruptív a ich vývinu.

Rozsiahle geologické mapovanie naprieč Spišsko-gemerským rudohorím od južného až k severnému okraju ukázalo, že pri doterajšom delení gemeridných serií sa neprizeralo na to, že sú tu dva veky i petrograficky odlišné typy porfyrov (staropaleozoické a permské), ďalej na to, v ktorej serii sa vyskytujú a ako sú vyvinuté (intruzívne či efuzívne).

Pri novom mapovaní som vzal do úvahy tieto dôležité prvky a došiel som k týmto uzáverom:

Najstaršiu doteraz známu geologickú jednotku gemeríd budújú kremence až pieskovce, v ktorých smerom k nadložíu pribúdajú šedivé fyllity, a to do tej miery, že nadobúdajú úplnú prevahu. V častiach, kde prevládajú fyllity (niekedy grafitické), vystupuje poloha (polohy) lydítov so zreteľnými zvyškami radiolárií. Vo vrchných obzorochoch tejto serie sú vyvinuté slabé nepravidelné vložky kryštalických vápencov. Túto seriu menujem *d r n a v s k o u*.

Mladšiu seriu, ktorú menujem *ú h o r ň a n s k o u*, tvoria efuzívne kremité porfyry, často charakterizované relikdami mandľovcovej štruktúry, sprevádzané mocnými komplexmi ich tufov až brekcií. Obsahuje slabé (5—20 m) vložky sericitických ilovitých bridlic.

Relatívne mladší vek úhorňanskej serie oproti serii drnavskej mohol sa preukázať jednak štúdiom kontaktu kremitých porfyrov úhorňanskej serie s horninami serie drnavskej, jednak nálezom uzatvoreneniny šedivých kremencov v týchto porfyroch.

Seria drnavská a úhorňanská odpovedá bývalej *p o r f y r o i d o v e j s e r i i*. Čo do rozsahu má drnavská seria dominantnú prevahu nad úhorňanskou. Buduje napr. takmer celé územie medzi Lucia Baňou a Gelnicou, pokračuje cez Mníšek, Švedlár k Nálepkovu, tvorí aj územie na juh od hnileckej žuly až k údoliu na sev. od Betliara.

Vo východnej časti tejto oblasti sa stretávame s početnými intruzívnymi telesami kremitých porfyrov, ktoré tu vystupujú ako abysálne formy ich výlevných ekvivalentov v serii úhorňanskej.

Seria drnavská je nasunutá na seriu úhorňanskú (Pača-Pačanský vrch) a vrásnenie týchto serií bolo v strednej časti gemeríd také intenzívne, že viedlo ku vzniku ležatých vrás (ako dokázal O. F u s á n v oblasti Volovca a autor v masíve Zlatého stola).

30. XI. 1949

Štátny geologický ústav, Bratislava

МИРОСЛАВ КУТАН

НИЖНИЙ ПАЛЕОЗОЙ ГЕМЕРИД

(Резюме словацкого текста)

Геологическая картировка Спишско-Гемерских Рудных гор, которой я занимался в последние годы, дает мне основание разделить старые, мало метаморфизованные толщи юго-восточной Словакии на две серии. Нижняя, которую я называю д р н а в с к о й (Drnava), состоит из кварцитов и песчаников; филлиты с прослоями радиоляриевых лидитов прибывают по мере приближения к кровле. Верхняя серия, которую я называю у г о р н с к о й (Úhorná), представлена эффузивными кварцевыми порфирами, их туфами и брекчиями. В ней наблюдаются прослойки серицитовых сланцев.

Обе серии соответствуют прежней г е л ь н и ц к о й (Gelnica) серии Рудных гор.

30. XI. 1949

*Государственный геологический комитет,
Братислава*

MIROSLAV KUTHAN

LE PALÉOZOÏQUE INFÉRIEUR DES GÉMÉRIDES

(Résumé du texte slovaque)

Les levés géologiques faits ces dernières années m'ont permis de distinguer dans les anciennes formations des Monts Métallifères du Spiš et du Gemer deux séries d'âges différents. La série inférieure, de Drnava, est constituée à la base de quartzites et de grès; vers le haut, les phyllades apparaissent de plus en plus fréquemment et deviennent prédominants au sommet. Ces phyllades contiennent une ou plusieurs intercalations de lydienes à *Radio-laires*. La série supérieure, d'Úhorná, est formée de porphyres quartzifères effusifs qu'accompagnent les tufs et les brèches. Elle contient des intercalations de schistes argileux à sérécite. Les phénomènes de contact que provoquent les porphyres quartzifères dans les roches de la série de Drnava prouvent que cette dernière est plus ancienne que la série d'Úhorná.

Les deux complexes appartiennent à la série que l'on distinguait autrefois dans les montagnes du Spiš et du Gemer sous le nom de série de Gelnica à côté d'une autre série, plus jeune, qu'on appelait série des phyllades à diabase. La série de Drnava a une extension beaucoup plus grande que la série d'Úhorná.

30. XI. 1949

Service géologique d'État, Bratislava